

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztőség:

Főter. Hermann-udvar 1. emelet,
a külső folyosón.
Bérmentelen leveleket csak ismeri
kezől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Főter. a törvényszék mellett Neumann-
házunk utcára nyíló helyiségben.

Hirdetéseket díjazás alapján.
Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap
után szám 3 kr.

Még: Ion hétón és ünnepek után is

Előfizetési árak:

Betyen házhoz hordva:

Egész évre	12 fr.
Fél évre	6 fr.
Negyed évre	3 fr.
Egy órára	1 fr.

Vidékre postán küldve:

Egész évre	14 fr. — kr.
Fél évre	7 fr. — kr.
Negyed évre	3 fr. 50 kr.
Egy órára	1 fr. 20 kr.

Hirdetéseket helyben ártandók.

Falk Miksa Aradon.

Arad, október 28.

Arad város polgársága ma azzal a lelkesedéssel fogadta képviselőjét, melyet az úgy kiváló egységesség mint működése által méltán kiérdemelt. A felhangzó éjlenekben nyilvánult az elismerés a Falk Miksa pártalant meleg érdeklődésére és pártot, embert nem tekintő buzgalmaért, mely őt testestől lelkestől aradivá tette, mikor csak Aradért és polgárságáért valamit tenni lehetett. Az a fényes decorum pedig, melyben a közönség oly tömeges és lelkes megjelenése nyilvánult, szólt Falknak, közelítettünk e kiváló kitüntetésének, ki fontos posztóján a nagy emberek csilhatatlan characteristicáival mutatja be magát mindig akkor a legnagyobbaknak, mikor legerősebbnek s legfáradhatatlanabbnak is kell bizonyulnia.

Monumentális beszámoló beszéde mely hatást gyakorolt éppen a két szempontból is, eltekintve annak belértékétől, mely által felettebb érdemes arra, hogy országosra a legnagyobb érdeklődéssel olvassák.

A magyar politikai közéletnek legutóbbi időben actualissá vált kérdéseit, olyan magas színvonalon és oly finom érzékkel alig hallhattuk tárgyalva, mint a Falk beszámolójában, mely érveivel éppen úgy meggyőző, mint a hogy remek irányával önkénytelenül elragad.

Az öt éves mandatum kérdésével kezdte és rövid, tömör megjegyzésekkel érvelve, alig hagyott kétséget valakiben az iránt, hogy a magyar képviselőház munkálkodásának feltétlenül szüksége van a mandatum öt évre való kiterjesztésére. Mennyire megbánja a képviselőház működését az a tagadhatlan körülmény, hogy a mostani három évből az első rémleget az általános háziügyek elintézésére és arra, míg a ház belezökken rendes működési keretbe. A harmadik évet már kerteskedésre szenteljük, s a mi közbe marad? Azt a keveset is nagyrészen megfogyaszta a delegációk ülésezése, vagy egy közbeeső horvát perparat, Fiume, Janszki-ügy és több oly conventionalis, melyek a ház magasabb cselekvési körének nehéz rovására teszik minimuma a rendelkezésre álló időt. Kintün satorrával fordult itt Falk azon ellenzéki felfogás ellen, mely az öt éves mandatumot okot és alkalmat lát arra, hogy az egyes képviselők lelkiismeretlen télenkedésre csábítsanak. Ezzel — ugymond — akként volnánk, mint a háborukba induló középkori lovagok, kik nejeik testét a classicus lakattal zárolták le, hogy hűek maradjanak. De visszatérve azt tapasztalták, hogy a kikapás ellen soha volt biztos a lakat, mert mindig akadt lakatos is, de meg kulcs is. A perczekig tartó derültség élénk bizonyossága volt annak, hogy Falk erős, de találó hasonlatával igazat mondott, meggyőzőt.

A közigazgatási reformmal szemben követett álláspontját Falk a múlt nyben már részletesen körvonalozta választói előtt. Most is ismételte azt, — a mi ma már kétségtelen felfogása az ország többségének a házban és a házban kívül, — hogy e javaslattal az állami közigazgatás eszméjének megvalósulásához egy nagy lépést tettünk. És ha az első átalakulási processus a dolog horderejéhez nem volt elég méltóan nagy, az csak annak a tendenciának tudható be, hogy fokozatosan verjen gyökeret ez az üdvös eszme, azoknál is, kik még most csak féltett önállóságát látják veszélyeztetve a municziumoknak, a nélkül, hogy a közigazgatási reform előnyeit is szivek volnának tekintetbe venni. Pedig ezek nélkül a modern államiség után való törekvéseink mind hiábavalók.

A mit ezután Falk pénzügyi helyzetünkről mondott, minden hatásadások kifejezés és a tények elferdítésének legkisebb szándéka nélkül, azt csak mondhatta el meggyőződéseknek tórságával, mint a ki egészen

közlelri ismeri állami háztartásunk viszonyait és közvetlen tapasztalásai adhatnak alkalmat való következtetéseire és ezzel meggyőződésére.

A költségvetés többtele el van költve. Ez tény. Most már csak az a kérdés, hogy hasznos, közérdekű célokra? Itt előtérbe lép az ellenzéki felfogás, mely mindent helytelenit, a mi nem ellenzéki kerületek érdekében tett kiadás volt. Ilyen a pécskai jóságigazgatóságnak áthelyezése Aradra és itt a pénzügyi palota építése. De ily localis dolgoktól eltérve, mit tett és hogy járt el a kormány a tulköltekezéssel szemben? Öszintén feltárta a helyzetet, a helyett, hogy a tulköltekezést pár év alatt elszámolta volna a zárszámadásoknál. Éppen ezért állott mellette a ház többsége, mert e körülményen felül a kormány a takarékossági elv megvalósítását is kiltásba helyezte, a mi a napokban előterjesztendő költségvetésből ki is fog tűnni.

A népfelkelési törvény életbeléptetését, Falk egyszerűen, egy el nem árhatható kényszerhelyzet követelményeképpen commentálta. Az államok valóságos boszorkánytánczot tünhetnek fel abban a rettenetes szükségben, mely a felfegyverkezés mérvét a maximumra emeli. A ki nem tart ezzel az áramlattal, elesik, védtelen lesz. Nekünk van szeretett hazánk, — mondja Falk — nemzetiségünk, van alkotmányos szabadságunk, mit megvédeni kell és vannak — szomszédaink, a kik ezeket abban a perczen veszik el, mi helyt meg tudják, hogy nem vagyunk elég erősek. Ezért volt a népfelkelési törvényre szükség.

Igen természetes, hogy az annyira sokat és legtöbb esetben ok nélkül provokált hadsereg kérdése elől sem térhetett ki Falk. Mindjárt a függetlenségi párt álláspontját érintve, azt a többször felmerült követelést szállította le értékére, hogy a hadsereggel valaminek történni kell. E hangzatoságra azonban, ha azt kérdi valaki, hogy hát minek kell történni a hadsereggel, üres jelszavakat nyerünk válaszul, melyek semmit sem jelentenek, vagy kivilhetetlen tervek kapunk, melyek az ország nagy kára nélkül meg nem valósíthatók. Aztán jön a függetlenségi párt évi eszméje: az önálló magyar hadsereg. Ezt a szép eszmét valahányszor halljuk attól a párttól hangoztatni, mindig adások maradnak a kivételre nézve, három felelettel. Hogy mibe fog kerülni, ha drágább lesz a mostaninál, honnan fedezzük, és végül, hogy mily viszony fog fennállani az önálló magyar hadsereg és az osztrák hadsereg között. És midőn e criticus kérdéseket elmondta Falk, előállott a végső, hatalmas érvel, azzal a kötelezettséggel, mely a pragmatica sanctiában együttes védelemre utalja a két hadsereget.

Ez nem sophisma, hanem egy olyan megdönthetetlen érv, mely a mai viszonyok közt egyedül győzhet meg.

A hadsereg szellemét — mondá tovább menve Falk, — sehol a világban nem tekintik másnak, mint annak, hogy tisztességesen viselkedjék, a polgárokkal jó egyetértésben éljen és ha háborúra kerül a dolog, jól verkedjék. Sehol nem türik meg, hogy az a szellem politikai legyen, bármiféle is.

Ilyen értelemben a mi hadseregünk szelleme is. A mi panasz van ellene, az egyesek szelleme. Ezek az urak pályájuk legnagyobb részét az absolutismus alatt futották meg. Dominalni akarnak s ily befolyást követelnek maguknak. Jogfosztást láttak az ezeltől 20 évvel beállott alkotmányos fordulatban. Számuk azonban nagyon törpe. És van még egy más vizsgálató is e mellett; ezek a régi alakok nagyon ritkulnak a hadseregben. A mig többen is éltek, akkor is oly erőltlen volt a befolyásuk, hogy mindig mi voltunk a győztesek, valahányszor e szellem ellen küzdöttünk. Alkotmányunk a régi, ép és erős.

Minek fogdossunk hát árnyékot?

A kiegyezés és bolgár-ügyről Falk röviden szólt. Ismeretes álláspontját vázolta pár szóval, ígérve, hogy a delegatióban is a miniszterelnök legutóbbi válasza értelmében foglal állást a leteli kérdésben.

Ime halvány vázlata a Falk beszámolójának, melyet választói osztatlan tetszéssel fogadtak.

Falk Miksa meggyőződhetett arról, hogy választói helyeslik teljes mértékben, minden utógondolat nélkül eddig követett magatartását és mai beszámolója után bizalmukban megerősödvé ragaszkodnak törhetetlenül elveihez és személyéhez.

A beszámoló bsszéd.

Tisztelt polgártársaim!

Midőn mult évi június havában Önök előtt megjeleni szerencsém volt, elég körülményesen elmondam, mily véleménynyel vagyok az úgynevezett képviselői beszámolóra nézve; nevezetesen, hogy nem tartom a képviselő feladatának, választói előtt ismételni mindazon dolgokat, a miket ők már hónapok előtt a hírlapokban olvashattak, vagy a képviselőház termében hallhattak, hanem hogy az ily beszédnek inkább egyéni jelleggel kell bírni és ha nem is kizárólag, de legalább tulajdonán azon tárgyakkal foglalkozni, melyekről az hiszi a képviselő, hogy azok körül követett eljárásának indokai választói előtt talán nem teljesen ismeretesek. Ma is ehhez akarom magamat tartani, még pedig annyival inkább, mert az országgyűlés második ülésszaka oly későn végződött, másfelől egészségügyi állapotom a furdóbe utazást oly sürgetővé tette, hogy júniusban nem tehettem Önöknek tiszteletemet, most pedig, midőn a harmadik ülésszak már javában foly, a második ülésszak eseményei későbbi feleletnek már mögöttünk. Rövid leszek tehát és a legfontosabb dolgokra fogok szorítkozni.

A említett ülésszak egyik legelső és legjelentősebb törvényalkotását a képviselői mandatumnak a 3 évről 5 évre való meghosszabbítására képezte. Igéretemhez híven nem fogom Önök előtt e kérdés elméleti oldalát hosszasan taglalatni. Elég e tekintetben arra emlékeztetni, hogy nálunknál valóban nem kevésbé alkotmányos és szabadelvű országok régen behozták az 5, 6, 7 évi parlamenti cyclost, pedig ott a választások egyfelől nem járnak az egész közéletnek hónapokon át táto oly gyökeres felzavarásával, mint nálunk, másfelől ott a törvényalkotás nagyjában be van fejezve, ott nálunk még igen sok elsőrendű organicus törvény hiányzik, milyen a polgári törvénykönyv, a büntető eljárás és sok más törvény, melynek észszerű megalkotása nemcsak sok időt igényel, hanem a parlamentnek, mint a törvényhozás egyik tényezőjének, bizonyos stabilitást és működésének bizonyos egyöntetűségét is teszi kívánatosnak. Ez pedig három évi cyclost mellett nálunk el nem érhető, a midőn az első év rémleget, meg az utjonnan megválasztott ház rendes tevékenységbe belezökken, a harmadikat pedig már — pártkülönbség nélkül — a kortekedések szenteljük: aztán, egy évi budgettel dolgozván, minden évben néhány hétig tartó költségvetési viták van, melyek alkalmával minden lehető és még több lehetetlen dolog szóba kerül: továbbá évenként egy pár hetet a delegációk resznek igénybe, mely rendes teendőkhöz hozzájárul, aztán hol egy kis kiegyezés, hol egy kis horvát perparat, hol egy kis Fiume, hol egy kis Janszki és több efféle mulasztás, mely az évnek aránylag esélyes részét hagyja fenn az említett nagyobb szabású törvényalkotások számára. Ugy hiszzen tehát, hogy nem jöttem ellentétbe Önöknek intentionával, midőn az öt éves mandatumot megszavaztam.

Hiszzen maga az ellenzék sem tudott valami nyomossabb érvet felhozni ellene. Sőt a mérsékelt ellenzék egyenesen elfogadta az elvet, magának a törvénynek megszavazását azonban a választási törvény javításától tette függővé. Hát ezen követeléshez, bármily jogosult legyen az, pro hie et nunc, én nem csatlakoztam. Sok hiánya van a választási törvénynek és ez baj; de baj az is, hogy az országgyűlési cyclost csak három évig tart és midőn a közt kell választanom, vagy legalább az egyik rögtön elhárítások, a mi természetesen nem zárja ki azt, hogy a másikat, a választási törvény hiányainak orvosolását is lehetőleg sietessük, én azt hiszem, helyesen eszelekedtem, midőn legalább az egyik bajnak megszüntetését elfogadtam, visszautasítva minden oly feltételt, mely meg ezt is ismét ad graecas calendas einspolta volna.

Az ellenzék másik árnyalatá leginkább a képviselői nagyrészenek függetlenségét feltette, úgy okosodván, hogy, ha valaki tudja, hogy őt évre meg választva, akkor többé nem fog törődni — legalább négy esztendőn át nem — választóival, hanem kész eszköz leend a kormány kezében, mely aztan az ily többség segítségével mindent keresztül vihet. De kérem alásán, vajjon nem ugyanazt mondják-e most is rólunk, kormánypártiak-

ról, pedig csak három évre lettünk megválasztva? Nem halljuk-e uton-utfelen, hogy mi, a képviselőház majoritása, nem képviseljük a nemzet majoritását (a mivel, melleleg mondván, minden absolutisticus államcsíny és minden forradalmat szoktak indokolni), hogy választás előtt egót-földet ígérünk Önöknek, de mielőtt meg vagyunk választva, több feléje se nézünk a szegény választópolgárnak, se a kerületnek, sem az egyéneknek érdekeivel nem törődünk (vajjon Önöknek saját tapasztalásaik mennyiben igazolják e vádat, ezt Önök legjobban fogják tudni), egyszóval, hogy meggyőződés és akarat nélküli vakesszókok vagyunk a kormány, illetőleg Tisza Kálmán kezében, feltéve, hogy a képviselőt még ennél is rosszabb indok nem vezeti: az önzés.

Hát, uraim, szinceráljunk egy kissé arról a dologról. Valamely kormányt követni magában véve még nem bűn, hanem csak az esetben válik azzá, ha hazafiatlan kormányról van szó; olyanról, mely nem kizárólag az országot és a nemzetet, hanem bármely, ezen kívül álló más érteket — akár a magát, akár a másót — szolgálja. No már, tisztelt uraim, olyan emberrel, ki azt állította volna, hogy Tisza Kálmán nem jó magyar ember, hogy hazáját nem szereti, a ki kétségbe vonta volna, hogy ő — mig észével az elsőrendű európai államférfi színvonalára felemelkedett — szívével mindenkor magyar maradt és hogy egész életét az vezéreszméje az volt: a nagy világon e kívül niucsen számokra hely — oly emberrel, a ki ezt tagadta vagy akár csak kétségbe vonta volna, ily emberrel én legalább még nem találkoztam. De azért ő tévedhet és téved is — nem ugyan annyiszor, a hányszor ezt az ellenzék állítja, melynek természetes hivatása kimutatni vagy legalább kimutatni akarni, hogy m i d e n, a mi e férfi tesz, rosszul van tété, hanem téved ő néha-néha, a mi — saját pártbíveink nézete szerint is. Csak hogy akkor nem az történik, a mit az ellenzék állít, tudniillik, hogy szót nélkül követjük a vezért még tévedéseiben is, hanem nyugodtan és biggádsan latolgatjuk vele együtt, vajjon mi az, a mi az adott esetben a haza érdekeinek legjobban megfelel; utóvégre vagy ő kapacitál bentünköt, vagy mi őt és az egyetértés helyesell. Csak hogy mi ezen dolgokat természetesen nem visszük a piacra és az ellenzék nem örvendeztetjük meg azzal, hogy intím vitáink tanuivá tegyük, hanem bosszantjuk azzal, hogy a legválságosabbaknál látszó differenciákat az egyetértés helyreállása, a párt együttmaradása követi.

Bocsánatot kérek ezen kitérésért, de talán nem ártott a magam és sok barátom mamelekságát kissé kimagyarázni. Már most a kormány és pártjának öntudatos férfiai közt fennálló ezen viszonyra semmi befolyással nem lehet az, vajjon az illetők három vagy öt évre vannak-e megválasztva, valamint nem lesz befolyással azon viszonyra, mely ezen képviselők és választók közt létezik. A becsületos ember lelkiismeretesen fogja teljesíteni kötelezettségét akkor is, ha őt évre megválasztják, a ki pedig — ha van ilyen — a képviselőseget holmi önző célokk elérésére akarja felhasználni, az erre meg fogja találni a módot akkor is, ha csak egy évre fogna megválasztani. A garantia itt csakis a megválasztottnak jellemében, nem pedig a mandatum rövididebb vagy hosszabb tartományában keresendő. A három évi mandatumú lelkiismeretesség szempontjából senkit sem tett jobbá és az öt évi senkit sem fog rosszabbá tenni, mint a milyen ő jellemével szövege lenni tud. Itt is ugyanaz áll, a mit azok a középkori lovagok tapasztaltak, kik nejeiket féltvén, midőn a kereszties háborúba indultak, lakatot rakattak a nők testére, s annak kulcsát magokkal vitték: hazatérve ugyanazt tapasztalták, hogy ha a nő hű és erényes, a lakat felesleges, a mely nő pedig nem, az a mindig tud találni lakatosát, a ki a szükséges kulcsot szöigáltatja.

A piéce de resistance-ot e második ülésszakban kétségben kívül azon előterjesztések képezték, melyek a kö z i g a z g a t á s i r e f o r m r a vonatkoztak. Ezek körül forgott hertenek a leghevesebb küzdelem. E törvényjavaslatokat én is megszavaztam. Miért tettem e t, miután, a hányzor Önök előtt vagy másból nyilatkozni alkalmam volt és még tavalyi beszédemben is, az állami administrazio hívének vallottam magamat? E kérdésre megadja a felelet ugyanezen tavalyi beszédem, melyből Önök szives engedelmével néhány sort felolvassok. Akkor ugyanis — annak kijelentése után, hogy engem csakis az állami közigazgatás tudna teljesen kielégíteni, így folytatam:

„Mi úgy véltük ismeri a miniszterelnököt, hogy elmeletben már ő is az állami közigazgatás elonyait fölismerte, s ha nem meri azt azonnal egyszerűen és egész terjedelmében valóstani, annak oka az, hogy az ő nézete szerint a nemzetnek igen tekintélyes része, talán többsége, még nincsen megérve ily gyökeres rendezés-változásra, úgy hogy annak forrierozása igenis fönbonthatná talán a mostani többséget, de kérdéses, vajjon fogna-e ennek helyébe lépni egy másik többség, a mely aztan az állami administrazio elvének alapján alakul? Mi részünkről nem osztoznánk ugyan a miniszterelnök ur az aggodalmában, de ép oly kevésbé vagyunk abban a helyzetben, hogy annak alaplatlanságát mindenkit meggyőző módon kimutathatnók: mert ez csak tények által, csak egy gyakorlati experimentum után volna lehetséges, a mire azonban a jelenlegi kormány nem képes, épen az imént említett meggyőződésénél fogva nem hajlandó megnyugozni tehát abban, hogy a kormány legalább lépekről lépése irparkodik megközelíteni az általunk óhajtott célt és egye rendezési alát legalább előkészíti a talajt arra, hogy abban nem

talál jövőben az állami administrazio eszméje gyökeres verben és hogy az gyakorlatilag is megvalósítható legyen.

Már pedig azt senki sem tagadhatja, hogy a szóban álló törvényjavaslatok a mostani állapot s szemben javítást tartalmaznak és egy újabb lépést képeznek az állami administrazio behozatala felé. Aztán itt is úgy állott a kérdés, hogy ha ezen javaslatok elvettettek, akkor nem az az eszme győz, melynek én évtizedek óta tántoríthatatlan híve vagyok, hanem marad elláthatlan időre az a mostani állapot, mely még kevésbé felel meg az én kívánataimnak. Midőn tehát szavazásra került a dolog, megemlékeztem azon régi, igen helyes elvről, hogy minden képviselőnek úgy kell szavaznia, mintha épen csak az ő szavazatától függne az előterjesztés sorsa. Végig néztem azoknak során, a kik a javaslatok ellen szölkés és a kikről tudtam, hogy szavazni is fognak ellenük, azt láttam, hogy az ellenzék tulajdonok többsége oly férfiakból áll, kiknek nem azért nem kellene a javaslatok, mert az illetők az állami administrazioi kívánják, hanem azért, mert legmeregvebb alakjában kívánják fentartani a régi municipális rendszert — nem akarván azokat győzelemre segíteni, a kik a közigazgatási kérdésben tölem nem sokkal távolabb állának, mint a miniszterelnök, elfogadtam a kormány javaslatát.

De nem fogadtam el egy határozati javaslatot, mely saját pártunk kebeléből léteztett és mely szerint a kormány utasítottat volna, hogy a városok részére külön javaslatot terjesszen elő. Az ellenzéki lapok nagy ostentatíval írták ki akkor betűrend szerint azon városi képviselők neveit, a kik e határozati javaslat ellen szavaztak és miután nekem szerencsém van Arad városát képviselni, Arad városának pedig az a szerencsése vagy szerencsétlensége van, hogy neve az abcbezd első betűjével kezdődik, ama proscrptionalista élén az én nevem pompázott. No hát igenis, én nemcsak nem tagadom, hogy ama bünt elkövettem, hanem ebből okaim elmondása után Önöktől, tisztelt választóim, még felmentő ítéletet is várok. (Élénk helyeslés.) Nem szavaztam meg először azért, mert az indítvány pártunk értekezletén bejelentve és ott megvitatva nem volt: ily fontos kérdésekben pedig a megjelenteket nem szeretem, főleg mikor a dolog előzetes megbeszélésére és érett megfontolásra elég idő lett volna; hanem ez csak alkak ok; voltak azonban érdemleges okaim is. Az a határozati javaslat nekem nem kellett, mert én — a mint számtalan-szor mondtam — közigazgatásunk egész mostani állapotát provisoriumnak tartom, e provisoriumok számát pedig nem akarom ok és haszon nélkül még egy városi provisoriummal is szaporítani. Ha majd megtörténik az átmenet az állami administrazio rendszeréhez, akkor majd beszélünk a városokról is. Addig azok, hacsak polgáraink megvannak a kellő tulajdonságok, élükön pedig arra való férfiak állának, a mostani rendszer mellett is igen jól éppelálhatnak, sőt prosperálhatnak, a mint ezt éppen Arad város példája fényesen bizonyítja. De azonban ily nem szeretem és nincs is semmi gyakorlati értéke, ha a kormányznak ily általános és éppen azért semmit sem mondó utasítások adnak. Ha már valaki szükségesnek tartja, hogy a városok számára külön törvény terjesztessék elő, akkor mondj meg, mily elvekre akarja azt fektetni, mily pontokra nézve kíván különbséget a városi és a megyei administrazio közt. Így aztan lehet beszélni a dologról és a szerint, a mint az ember a halott nézeteket helyesli vagy nem helyesli, szavazni is melleve vagy ellene. De oly határozat, mely csak arra utasítja a kormányt, hogy tessék a városok számára külön törvényt előterjesztetni minden további meghatározás nélkül, az olyan, mint a szentelt víz, annak pedig csak a timplomban van helye, de nem a poliükában.

Egy dologra nézve, ezt teljes őszinteséggel bevallom, mult évi beszédemben tévedtem s e tévedés menteséget csak az az egyet hozhatom fel, hogy abban részét vettek még azok is, kik közvetlenül be vannak avatva a viszonyokba, első sorban maga a kormány. Pénzügyi helyzetünket akkor Önök előtt legalább aránylag kedvező szinben tüntettem fel, természetesen az 1885-iki állami költségvetés alapján. A mint Önök tudják, utóbb kiderült, hogy nemcsak 1885-ben, hanem az azt megelőzőtt éveken is tetemes tulkiadások történtek és hogy nem kevesebb, mint 20 millió volt az az összeg, melynek utólagos megszavazását a kormány kénytelen volt az országgyűléstől kérni. Itt sem akarok hosszadalmas lenni, mert Önök alkalmasint még emlékeznek amaz élénk és terjedelmes vitára, a melyre e tárgy egy a sajátban, mint az országgyűlés mindkét házában alkalmat adott. Hogy az összeget meg kell szavazni, miután az tényleg el lett költve, arra nézve véleménykülönbség egyáltalában nem lehetett; a kérdés csak az volt: először vajjon hasznos és közérdekű célokra lettek-e fordítva e mez összegek? és másodsor: meg akkor is, ha e kérdésre igennel felelünk, nem kellene-e bizalmatlansági szavazattal megbuktatni azt a kormányt, mely formailag mindeneetre sulyos hibát követett el, midőn oly összegeket adott ki, melyek országgyűléstől megsvavazva nem voltak? Az első kérdésre, mely a pénznek hováfördítésára vonatkozik, azt hiszem, csak igennel lehet felelni, ha az ember elfogulatlanul akar itélni. Ismétlem: ha az em-

Erdélyi gyártmány.
Pokrócz,
szőnyeg

és saját gyártmányu legjobb minőségű
takarókat és matraczokat
csodálatos olcsó áron árusít
REICH B. KÁROLY.

Főraktár: Szabadságtér 1. sz. alatt;
Fiókküzet: Herman-udvar, főtér 14.

A „Széchenyi irodalmi intézet“

papír-, író-, és rajzszekereskedésében (főtér, Neuman-ház),
következő különlegességek kaphatók:

1. **Excelsior tolltartók**, előkészülékkel, hogy hosszabb ideig csak egyszer kell tentába mártani a tollat, 8 krtól 50 krig.
2. **Tollkülönlegességek**, rondírás, rasztírozás, kottaléniázásra stb.
3. **Automatic-ironok**, egy darab 30 kr; diszes gyöngyház kiállítással 1.10—1.20-ig.
4. **Japáni papír**, (elszakíthatlan) értékes okmányok felvételére, iva 4 krtól 10-ig.
5. **Kiváló szép levélpapír**, 10—20—25—50—100 darab egy tokban, ugyanannyi borítékkal 10 krtól 2.50-ig. Azonkívül bármilyen a papír-, író- és rajzkereskedés szakmájába vágó tárgyak különösen iskolai eszközök sat.

A könnyvkötészethez szükséges

mindennemű papírok és vásznak
jutányos áron kaphatók.

Kincsem-sorsjegyek kaphatók a lap kiadóhivatalában.

Kincsem 1 sorsjegy 10
Sorsjegy 1 sorsjegy 10

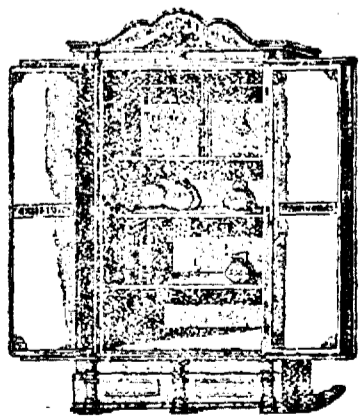
Főnyeremény készpénzben

50.000 ft

10.000 ft, 5000 ft 20% lev. 4788 pénznyeremény.

A magyar lovar-egylet sorsjegy-irodája: Budapest, Váci-utca 6. sz.

Singer | **A „NÁDOR“-SZALLODÁVAL SZEMBEN.** | Singer

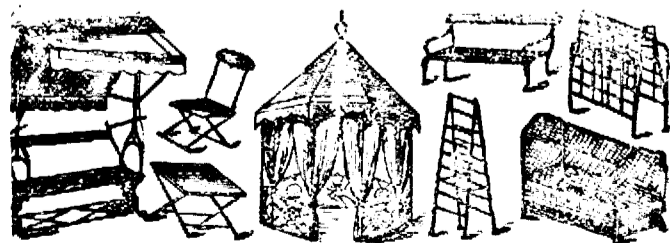

Amerikai varrógépek,
vasbutor és pénzszekrények

gyári raktára

SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta

Azonkívül ajánlom

vasbutor gyári raktáromat nagyválasztékban.

Wiese T. és Tsa
a cs. kir. osztrák és a kir. magyar
ministeriumok s államvasutak szállítói
tűz és betörés ellen biztos
gyári raktára.
pénzszekrények
Közsegek számára kivételesen 25% engedély.

Valódi amerikai Howe,
nevezetesen
WEHLER & WILSON,
Singer, Grover s kézi varrógépek
családok, szabók és cipészek részére.
Mindennemű varrógépek javítása is eszközöltetik.
Varrógépekhez szükséges kellekek.

Nagy bútorraktár.

578-10*

Ifj. Kézsmárky István,

Aradon, főtér, kaszinó épület, a minoriták temploma átellenében.

Ajánlja

dusan berendezett bútorraktárát

mindennemű szalon, ebédlő s hálószoba berendezésekből, valamint fénytelen diófa, és tölgyfa bútorait. Szállodai és fürdői berendezések, úgy menyasszonyi kelengyék elkészítése jutányosan, gyorsan s pontosan eszközöltetik.

Ugyanott egy jó erkölcsű fiu tanoncznak fölvetetik.

A téli idényre!

Teljes tisztelettel értesitem nagyrabecsült vevőimet és a t. közönséget, hogy a legújabb árucikkkel dusan ellátam

kézmű-, rövid-, norinbergi-, fehérnemű s gyermekjáték üzletemet,
melyek mesés olcsóság és finomságoknál fogva felülmulthatatlanok.

Egy vég vászon 30 rőf 4.50, 5. 5.50, 6. 15 frtig. Különféle finom vásznak rőfe 12, 14, 16, 20, 25 kr. Oxford és zephir 18, 20, 22, 26, 30-ig. Cartonok 16, 18, 20, 25, 30. Koczkázat és színes szövetek 16, 20, 25, 30, 40, 60. Fekete ternó $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, 65, 80, 90. 1. 1.20 Törülközők 15, 18, 20, 25. Asztalkendők és pohár-törülők 20, 25, 30. Asztalterítők 40, 60, 1. 1.20, 1.50, 2. Dolgozó ingek 60, 80, 1. Finom chiffon-ingek 1, 1.20, 1.50, 1.60, 1.80, 2.40. Finom Oxford és Creton-ingek 1, 1.20, 1.50, 1.80, 2. Lábravalók 60, 70, 80, 1, 1.20. Női ingek 65, 80, 90, 1, 1.20, 1.50, 1.80. Éji corsetták 70, 80, 1, 1.20, 1.40, 1.60, 2. Fehér és színes alszoknyák 80, 90, 1, 1.20, 2. Gyermek ingek, minden árban és nagyságban. Mell-fűzők 60, 65, 80, 2, 2.50, 3. Legújabb nyakkendők 14, 18, 20, 25, 30, 40, 1 frt. Nap- és esőernyők 90, 1, 1.20, 1.50, 2, 2.50, 3 frt. Utazó bőröndök és táskák 85, 90, 1, 1.20, 1.50, 5 frt. Sétapálcák 10, 15, 20, 30, 40, 50. Gyermek- és férfi kalapok 1.20—4 frt. Dolgozó sapkák 2, 3, 4, 5. Kézi kosarak 25, 30, 40, 50, 60. 2. Harisnyák 10, 13, 18, 20, 25, 30, 40, 50. Nagy választéku gyermek- és női ruhák, gépész öltönyök, paplanok, csipkék, gallérok, szallagok, rüschek, organiu, chirtingek, gombok, zsinórok, halcsontok, pamutok, czérnák, fehér zsebkendők, keztyűk, papucskok. Mindennemű pénzes, dohány és szivarárzárak, asztal és tollkészek, kanalak, fog, haj és ruhakéfék, illatszerek, albumok, varróeszközök, fésűk, tükrök, mell-tük, nadrágtartók, barisnyakötők, valódi selmeczi pipák, tajtékpipák, szivarszipkák, poharak és csemege-tányérok.

Ezekon kívül felhívom a t. közönség figyelmét az annyira megkedvelt

5, 8, 10, 15, 20, 25 krajczáros

kiállítási bazáromra,

mely a legszebb és a legválasztékosabb tárgyakból van összeállítva.

Postai megrendelések pontosan teljesítetnek. Csomagolás ingyen.

A t. közönség pártfogásáért és látogatásáért tisztelettel esedezem:

KILÉNYI ADOLF.

Arad, főtér, Arena-épület, a „kék golyó“-hoz

176-10

Hirdetmény.

Az 1887. évi egyenes adó kivétési munkálatok fogamatba veendőik lévén, felhívatik a város lakossága, miszerint az adóköteles egyének és tárgyak összeírására kiküldött hatósági közegek kérdéseire lelkiismeretesen és legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeíró közegeket valótan bementásokkal félre vezeti, vagy munkájában hátráltatja, az 1888. évi XLIV. t.-cz 10. §-a értelmében 1—50 frtig terjedhető bírsággal lesz büntetendő. Felhívatik továbbá a város közönsége, miszerint az adókövetés alapjául szolgáló **vallomási leveket** az alább kitűzött határidők alatt a polgármesteri hivatalhoz (Hofbauer Lajos t. b. főjegyző hivatalos helyiségében) a saját érdekéből beadni el nem mulasztja, és pedig:
A házbér jövedelmi vallomások, az állami vagy községi, vagy állami és községi adótól mentes lakrészek mellett, **f. évi november hó 15-ig.**
A kereseti adó III. osztálya alá tartozó előre nem tudott jövedelmi iparok, üzletek, kereskedések vagy más haszonhajtó foglalkozások jövedelmeire vonatkozó vallomásaikat **f. évi november 15-ig.**
Az általános jövedelmi pótdó kiizámításánál levo-

nandó ingatlanokra betáblázott a f. ében tényleg fizetett adóssági kamatokra vonatkozó vallomásokot **f. évi december 15-ig.**

A hadmentességi díjra vonatkozó vallomásaikat **1887. évi február 15-ig.** A vadászatra használató fegyverekre vonatkozó vallomásokot **1887 június 30-ig.**

A fentérintett vallomásoknak a kitűzött időbeni beérkezése felek érdekében lévén megjegyeztetik, miszerint adótagyknak és adóköteles jövedelemeknek a kincstar megkrosítása céljából lett eltilkollása az 1888. évi XLIV. t.-cz. 100 §-a értelmében **1-500 frtig terjedhető** bírságot von maga után.

A városi tanács.

FELTÜNÉST KÉLTŐ HIRDETÉS.

A 88 év óta fenálló

csász. és kir. orsz. szabadalm.

ezelőtt Lichtenauer özv. és fia
özög alatti
szőnyeg- és takaró-gyár
raktára által szétküld

lótakarókat,
melyek 185 cm. hosszúak, 130 cm. szélesek, elkopha. tatlan minőségben, sötét alappal és élénk bordúrokkal: körülbelül 3 kilo nehez darabja . . . c. ért. 1 frt-ugyanazzen nagyság, legtin. prima minőségben . . . . . 1 frt 50 kr.

Kénsárga bérkocsi-takarók,
hatszoros kék vagy fekete-piros bordúrral, körülb. méter hosszú körülb. 1 $\frac{1}{2}$ méter széles. Kintinó minőségben, darabja . . . . . o. é. 2 frt 25 kr.
Ezen takarók teljesen szagmentesek, igen vastag gok, tehát ágytakarók és szőnyegeknek sat. sat. igen alkalmasak.
Továbbá adunk, a meddig a készlet tart:

Jute-szőnyeg-maradékokat,
a legszebb alaprakozokkal, 10—13 méter hosszúak, egy maradek . . . . . 3 frt 20 kr.
függönyök, melyek két szárny, egy draperia és két öszefogó-
lafóbol állanak . . . . . o. é. 1-75
Ágytakarók . . . . . o. é. 1-50
Asztaltakarók . . . . . o. é. 1-75

Szőnyegek minden minőségben raktáron vannak. Valamennyi eladásra kerülő áru kifogástalan és ezért jótállás vállalattik. Meg nem felelő dolgok vonakodás nélkül visszavéttetnek. Szétküldés utánvétellel. 589-55

Czím: Ezelőtt Lichtenauer özegeye és fia, Bécs. I., Rothenthurmstrasse 14.

CACAO
CHOCOLADE

VICTOR
SCHMIDT & SÖHNE

melyek az első bécsi konyhaművészeti kiállításán a legmagasabb díjjal, a kitüntetés oklevéllel lettek megjutalmazva, csak hatóságilag beiktatott védjegyük és cégük alatt valódiak. Kapható minden hírneves kereskedő urnál és csemegekereskedőnél, **Aradon**

ELIAS ARMIN urnál.
Vidékre postai utánvétellel küldetnek szét.
Victor Schmidt & Söhne,
cs. kir. orsz. enged. gyárosok.
Gyár és központi szétküldési hely: **Bécs,**
V. Allee-gasse, Nr. 48. (a déli vasut men. t.)

Osztrák ipar Bregenzben.

Gröster Schutz gegen Kälte u. Hitze
Benger's
allein echte
Normal-Unterkleider.
Bekannt mit 4 goldenen Medaillen.
Illustrirte Kataloge gratis.
Alleinig von Prof. Dr. G. Jaeger concessionirt
W. BENDER SÖHNE, Bregenz.

Egyedüli szabadalmazott főraktár Aradon:
Wadowszky és Illmann uraknál
658-1.6 Raktár:
ROSENBERG és KLEIN uraknál

A közeledő
ősz
idényre

legújabb
divatu
szövetek

A közeledő őszi idényre legújabb divatu szövetek

Tóth Lajos

férfi-szabó,

Aradon, Forray-utca, gr. Nádasdy-féle ház.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a legújabb divatu, s a leghíresebb kül- és belföldi gyárakból beszerzett

Ősz ruha-szöveteim

már megérkeztek.

Midőn ezt a n. é. közönség szives tudomására hozom, bátor vagyok felhívni raktárom megtekintésére.

Az eddig irántam tanúsított bizalmat megköszönve s azt továbbra is kikérve maradok

kiváló tisztelttel

555-14.15

TÓTH LAJOS,
férfi-szabó.

Forray-utca, gr. Nádasdy-féle ház.

Kitünő szabás.

Pontos kiszolgálás.

Legjutányosabb árak.

900-1886. sz.

Árlejtsi hirdetmény.

A város részére 1887. évben szükséges vasanyagok szállításának elvállalása iránt f. é. novemberhó 2-án, d. e. 10 órakor árlejtsést fog a gazdasági szék tartani.

Kikiáltási ár az ez évben is szállított vasanyagok árjegyzéke szerint. Bánompénzül leteendő. Árlejtseni lehet szóval vagy a szóbeli árlejtsést megelőzőleg bonyújtandó írásbeli zárt ajánlattal, mely utóbbiakhoz a bánompénz melléklendő, s melyekben kifejezve kell lenni, hogy a vállalkozni kívánó a feltételeket ismeri és azokat elfogadja. A feltételek és árjegyzék előzőleg is Parecz István tanácsnok urnál megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1886. évi októberhó 19-én tartott üléséből.

Varjassy Lajos.

BAZILIKA SORSJEGYEK,

eredeti darabokban,

a napi árfolyam szerint, valamint

részletfizetésre

különbféle csoportokban alólírottánál kaphatók.

Wallfisch Armin,

bank- és váltó-üzlete Aradon.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Fertőtelenítő szerek,

carbolor, carbolsav,

kristályozott carbolor, zöldgálicz és clormész

a legolcsóbb napi áron

hamisítatlan minőségben

kapható

ELIAS ARMIN

üzletében

ARADON.

CARBOLOR

CARBOLSAV

Sirkoszoruk

nagy választékban.

Diszesen összeállított művirágokból, száritott gyopár (Inmorteln) virágokból, bádognál, gyöngyből és viaszolt virágokból.

Erfurti száritott virágkoszoruk

ez idén különösen nagyon izlésteljesen összeállítva, kiváltséppal azért nagyon előnyösek, hogy egész télen át szépen epségben megmaradnak, nedves időben még jobban felelevenülnek.

Az árak 40, 50, 60, 80, 1 frt, 1.25, 1.50 kr.

Finomabb 2, 3, 4, 5, 6 és 8 frt.

Egész finomak 10, 12, 15, 18 és 20 frt.

Nagyon diszes aranyozott **síri-lámpák,** színes üveggel 4-7 frt. — Postán küldendő koszorukat, illő dobozzal ellátva és gondosan becsomagolva, a dobozt és a csomagolást nem számítva, pontosan elszállítom.

Postai megrendelések nagy figyelemmel eszközöltetnek.

Tisztelettel

ERNYEI GYULA,

a „Zöld papagályhoz“, Aradon.

Arverési hirdetmény.

A Kossuth-utcai laktanyához szükséges ablakok és ajtók elvállalása iránt f. é. november 2-dikán, délelőtt 10 órakor árlejtsést fog a gazdasági szék tartani. Kikiáltási ár 475 frt 44 kr., mely összegnek 10 százaléka bánompénzül leteendő. Árver lni lehet szóval, vagy írásbeli zárt ajánlattal, mely utóbbiakhoz a bánompénz melléklendő s melyekben kifejezve kell lenni, hogy a vállalkozni kívánó a feltételeket ismeri és elfogadja. A feltételek és költségvetés előzőleg is a gazdasági szék elnökénél, Parecz István tanácsnok urnál megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1886. évi októberhó 19-én tartott üléséből.

Varjassy Lajos,

aljegyző.

891-1886.

Arverési hirdetmény.

A város tulajdonához tartozó, eddig Ring Henriette által bérlet Barbus, helyesen Szurdok dűllőbéli 40 hold földnek 1886. évi október 1-től 1892. évi szeptember végéig leendő bérbeadása iránt f. é. november 2-án, d. e. 10 órakor árverést fog a gazdasági szék tartani. Kikiáltási ár egy évre holdanként 9 frt. Bánompénzül leteendő 36 frt. Árlejtseni lehet szóval vagy a szóbeli árlejtsést megelőzőleg bonyújtandó írásbeli ajánlattal, mely utóbbiakhoz a bánompénz melléklendő, s melyekben kifejezve kell lenni, hogy a vállalkozni kívánó a feltételeket ismeri és elfogadja. A feltételek előzőleg is Parecz István tanácsnok urnál megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1886. októberhó 19-én tartott üléséből.

Varjassy Lajos,

aljegyző.

18788-886.

Hirdetmény.

A magy. kir. VIII. számú honvéd gyalog feldandár-parancsnokságnak 2230. sz. a. kelt értesítése, illetőleg közös megállapodás folytán az ellenőrzési szemlének megtartására folyó 1886. novemberhó 3. és 4. napjára határozottat.

Ezen szemlére mindazon magy. kir. honvédegenység, azok kivételével, kik a lefolyt évben csapatjaikhoz beszállítva vagy tényleges szolgálata bevonulva voltak, nevezetesen az 1875., 1876., 1877., 1880. és 1882. évben besorozott honvédek és csász. kir. Landwehrek tekintet nélkül csapatjaikra vagy fegyvernemükre a Kossuth-utcai honvéd-laktanyában, és pedig a helybeli illetőségűek **november 3-án,** az idegen illetőségűek **november 4-én, mindenkor reggeli 9 órakor** honvédigazolványsikkal pontosan megjelenni köteleztetnek, figyelmeztetvén, hogy mindazon honvédek vagy cs. kir. Landwehrek, kik elmaradnak, a fegyelmi szabályok értelmében szigorúan meg fognak büntetenni. Aradon, 1886. október 27-én.

A városi tanács.

WEILER R. M.

Arad, Hermann-udvar, főtér 14,
ajánlja ujonnan érkezett, dus választékú
asztali és függőlámpáit.

Majolika disztárgyakat
honi és angol gyártmányban.

Thea, kávé, mocca- és étkezészeteket.

China-ezüst tárgyakat
legfinomabb és legesinosabb kivitelben.

586-8.16

Vasbutorokat.

Tűzszekők, fakosarak és kályhaellenzőket.
Mindennemű háztartási és konyhaeszközök
legjutányosabb áron

WEILER R. M.-nél

Arad, Hermann-udvar, főtér 14.

Ugyanitt egy jó erkölcsű fiu
tanulónak fölvetetik.

Ősz ujdonságaim megérkeztek.

Première amour
(Cheviotte)

100 cm. széles 49 kr.

Pour ma femme
(Cheviotte)

100 cm. széles 55 kr.

HUDETZ EMIL

női divat-, vászon- és confectió-üzlet.

AU BON GOUT.

AU BON GOUT.

Egy jó erkölcsű fiu tanulónak azonnal fölvetetik.

620-4.16